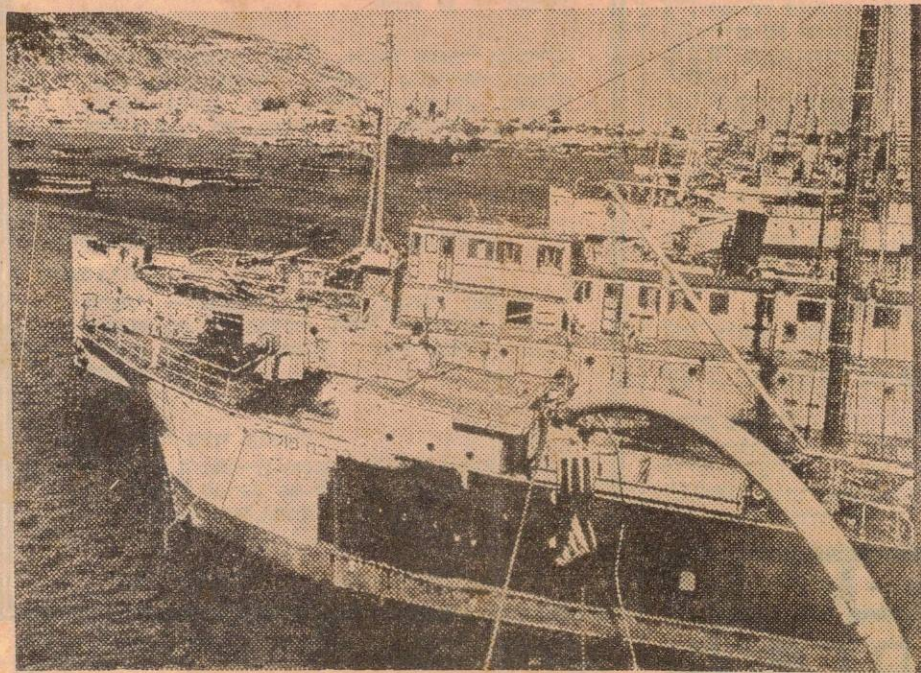

פורתה של אניית המעפילים „תל-חי“

האנייה הייתה צללה כסדר

אריאלה ראובני

שנה בדיוק, ב"א באדר ד'ש מארס 1946, יצאה מנמלידייגום קטן ליד ת המעפילים „תל-חי“. האנייה הראשונה שהפצרהפתי לאחר מלחמת ירה, ואנית המעפילים שהבריטים העבירו את חנה המעצר בעתלית. רת המעפילים שיצאה מספר וילי כן, הברשה ואיש רב פעלים עליה ב, בהגנה ובמוסד י ציבור, בארגון שיירת רכישת האניה ובחזקתה גה. נה עם ראשוני בני המי יסו בודי מ. דין לפי של הפלמ"ח. לאחר מונים וקורסים, בסוף בשליחות סודית לסור צמר לארץ עבר קורס ליחים לארצות שמעבר ול ועמד לצאת לרומניה, ת, אולם בקיץ 1943 יו המוסדות הלאומיים ימולי שבצפון אפריקה ת הקהילה היהודית ל

מעגן אניות המעפילים בחיפה

שבקשתו נתמלאה צייד את השליח מארץ-ישראל במסמכים שסייעו לו לנסוע ברחבי אירופה. מבלגיה נשלח כן למרסיי. היה זה בינואר 1946. יחד עם שמריה צמרת ותנן סמר ניהל מו"מ עם בעלי אניות תורכיות על רכישת אניית מעפילים וארגון צוות, במ"גמה להוציא מעפילים מדרום צרפת.

מחנות חיילי הבריגדה בארצות השפלה היו בימים ההם בסיסים לארגון הפליטים, וסייעו להערים על השלטונות הבריטיים, שראו ב„בריהח“ תנועה מזיקה לפולרי טיקה שלהם. העתונות הבריטית פרסמה מאמרים שהובעה בהם דאגה כביכול לגורל הפליטים הי מוסתים על ידי ההסתדרות הציונית, המסכנת את חייהם בהברחת גבולות ומסיעה אותם בספינות רעועות.

וילי כן וחבריו נעזרו במוסדות היהודיים בצרפת ובארצות אחרות באירופה. שפעלו בקרב הפליטים עוד לפני שבאו השליחים מארץ-ישראל. אחת הגשים הפעילות היר תה הני סקלאר, יהודיה צרפתית ממוצא רוסי, בעלת קשרים עם השלטונות הצרפתיים ובמיוחד עם משרד הפנים והמשטרה של מרסיי.

יהודים באו לצרפת בכוחות עצמ מם טאצות שונות באירופה, וב מרסיי התארגנו מחנות קטנים של פליטים שהמתינו לאניות. כדי לתת צביון חוקי, ככל האפי שר לפעולות השליחים במרסיי הוחלט להתקשר עם אחת מחבר רות הספנות הגדולות בעיר, „אויאנית“ לרכוש באמצעותה אנייה ולהכשירה להפלגה. מנהל החברה מוריס פיגר שהיה קונסול פנמה במרסיי עד מלחמת העולם השנייה, השכיר לישראלים קומת משרדים בבניינו, ואף העמיד לר שותם חותמת פנימית לסידור אשר רות כניסה לפנמה, אם יהיה צורך בכך.

בעזרת משרד הנסיעות גרכשה אניית המשא התורכית „אסיה“, ששמה הוסב ל„תל-חי“, בת 450 טונות מעמס. שנועדה להובלת בקר. האניה נקשרה לאחד הרצי פים הצדדיים בנמל מרסיי והוחל בשיפוצה, תוך כדי עבודות השי מוצים התברר כי היא מסוגלת להסיע 700 איש. בצרפת היו אז כ-200 פליטים, והוחלט להביא שיירה של 500 פליטים דרך הלגיה.

העברת פליטים רבים כליכך יותר מ-1000 קילומטרים במשך

כמה ימים היתה בימים ההם מבצע מסובך למדי, והוחלט להיעזר ב אנשי הבריגדה בבלגיה. אנשי ה הגנה בבריגדה שהשתתפו בארגון פעולות הרכש וההעפלה — ביניהם שלמה שמיר, מרדכי מקלף וי. כרמי, סייעו למבצע.

כדי לא לעורר תשומת-לב הוחי לט להעביר את האניה ממרסיי לגמל הדייגים הקטן להנסיוטה ולהפליג ממנו ב"א באדר. מאחר שקשה היה לתאם את מועדי בואה של שיירת המעפילים וההפלגה החליטו השליחים, בתיאום עם ה מוסדות בארץ, לשכן את הפליטים לימים אחדים במחנה-מעבר לפלי טים במרסיי, שהיה בפיקוח הצבא הצרפתי. כדי לקבל מהצבא הצר פתי אישור לשכן במחנה 500 פליטים יהודים הקימו וילי וחבריו חברה פיקטיבית לטיפול בפליטים יהודים, בשם „ג'ואיש רפויג'יס ואל פייר סוסאטי“ וילי התחזה כמנר הל החברה ובא בדברים עם מפקד המחנה, סיפר לו על מצבם הגופני הירוד של הפליטים וביקש לתת להם טיפול מיוחד ומנות מזון מוגדלות תמורת תשלום. מבוקשו ניתן לו. למפקד שיירת הפליטים מבלגיה נתמנה י. כרמי. השיירה צוידה בשמיכות, מטבחים ני

דים ומרפאות ובשירותים אחרים. העולים עברו את הגבול לצרפת בכמה עשרות מכוניות, כשיירת שבויים התחורים לבתיהם. כל מכר נית הסיעה כ-30 פליטים. בכל מכונית היו שני נהגים במדיום ובחלקה האחורי ישב חייל בתגור מלא. שהיה האחראי על המכונית. וילי כן פגש את השיירה במר חק של 10-15 ק"מ ממרסיי. אנשי הבריגדה גתבקשו לטשטש את סימני הזיהוי של יחידותיהם ולי הופיע כחיילים בריטיים. במחנה המעבר קיבל את פני הבאים קפטן גתגין, האחראי על המחנה, ש גילה יחס חם ואבהי לפליטים ולחיילים. אנשי הבריגדה רצו ל הסתלק מן המחנה עם סיום שלי חותם, אך קפטיין גתגין ערך לכ בודם איוחה היגית והבטיח שוב את עזרתו בהעברת הפליטים הי תודים לפנמה.

ההפלגה נקבעה ליום א', שבו נמלי צרפת כמעט ריקים מעובדים. גתגין הנדיב הציע להעביר את הפליטים ממחנה המעבר במרסיי במכוניות של הצבא הצרפתי לגמל המוצא להסיוטה. השליחים הששו לקבל את ההצעה, מאחר שהיה ברור כי למראה הספינה הקטנה יבין מפקד הצרפתי שהולוכו אותו שולל וכי פניה של הספינה אינו מועדת לפנמה, אך למרבה המול, התגוללה העלאת הפליטים על הא ניה ללא תקלות, ודקות ספורות לפני הפלגת האניה שרו המעי פילים את „התקוה“.

„איוה שיר זה?“ שאל הקצין הצרפתי. „סתם שיר“, היתה התשובה. ב"א באדר בערב ניתקה „תל-חי“ את כבלי העגינה ויצאה לארץ ישראל. הקצין הצרפתי, עוזריו והשי ליחים הארץ-ישראלים נפנפו להם בידיהם לשלום ואיחלו להם דרך צלחה.

המלווים באניה היו ישראל רוננבוים (רותם) וחיים מילר מכפר מנחם. בין 736 המעפילים באניה היו 195 מצרפת. האחרים הגיעו מבלגיה.

10 ימים עשתה האניה את דרכה לארץ-ישראל. בכ"ד באדר ב, סמוך לחופי הארץ, תפסו אותה כמה משחתות בריטיות, והעבירו את אנשיה לעתלית, יחד עם מע פילי האניה „וינגייט“, המעפילים שבאו לאחר מעצרה של אניה זו כבר הועברו למחנה המעצר ב קפריסין.

לפרשיות הגבורה של יום תל חי אפשר להוסיף את סיפורה של אניית המעפילים „תל-חי“.